

2016 - ANUL COȘBUC (XXIV):

Coșbuc – „un temperament de visător dezlegat de obezile realității”

Continuăm articolul „**Pregătiri de bacalaureat**”, un episod din viața de licean a George Coșbuc, relatat de marele poet; întâmplarea s-a petrecut la Năsăud (în primăvara anului 1884), bacalaureatul ținându-se în lunile mai – iunie:

«Și n-a adormit Toma. După ce a ascultat el ce a ascultat, a sărit drept în picioare și a zis:

- Să știți voi că cestiunea ce-o să-mi cadă mie la istorie o să fie războaiele lui Carol XII din Svedia. Am visat și sunt sigur. Ia, lăsați Orientul. Hai, Popescule, spune ceva despre Carol ăsta.

Unii dintre noi eram pentru Carol - mai mult în glumă și batjocorind pe Toma - alții nu. Și fiindcă și Popescu era contra lui Carol XII al Svediei, istorisirea a continuat cu coloniile grecești pe malurile Adriaticei.

Toma atunci, supărat, a trântit o înjurătură tuturor coloniilor grecești și, în râsul nostru al tuturor, și-a luat iarăși poziția din care îl scosese Carol XII. Și acum mereu făcea observații și arunca vorbe, parodiind pe Popescu. Când spunea Popescu despre Grecia major, Toma cu vorba: dincolo de Bramaputra sub Cordilieri. Când spunea Popescu despre Dionisiu, tiranul Siciliei, Toma adăuga fiul lui Vladislav, regele Spaniei pe timpul lui David proorocul. Uneori râdeam și noi de felul cum le potrivea. Dar la urmă a început să ne supere.

- Ei, iacă, tac acum! zise la sfârșit Toma, după ce-am stăruit destul să-l facem să tacă. Și a tăcut până ce iarăși a adormit. La primele sforăituri, amândoi vecinii lui s-au ridicat pe coate și s-au uitat la Toma. Iar Toma, cu fața în sus, întrebuiința, parcă în ciuda noastră, și gura și nasul în nobila stăruință de a scoate cele mai strașnice sforăituri cu puțință.

Acu, nu-mi aduc bine aminte căruia dintre noi i-a dat prin cap gândul să-i jucăm o farsă lui Toma. Într-un moment, ca o inspirație, am și conceput planul și l-am și pus în executare. Plan simplu, dar sigur - iar sfârșitul, o tragicomedie. Eram într-o livadă străină, călcam iarba unui om.

De asta vorbiserăm noi înainte de a ne așeza sub nuc și ne făceam socoteala ce vom face, dacă stăpânul livedei ar veni pe acolo.

Farsa plănuită era întemeiată tocmai pe acest lucru. Pe când Toma sforăia liniștit, unul dintre noi izbi cu piciorul în coastele Tomei, îl deșteptă pe acesta din somn, cu țipătul: «Iute, iute, că vin cu ciomegele! Fugiți, mă!»

Toma, la țipătul acesta, sări buimăcit în sus. El ne văzu pe toți câți eram fugind de-a lungul grădinei în ruptul capului; cel ce-l deșteptase - Sinon al Troiei - făcea, în fugă nebună, semne desperate lui Iuda să-și mântuie capul și să apuce la fugă. Bietului Toma îi fulgeră prin cap numaidecât gândul: e o primejdie! A venit stăpânul livezii cu argații. A auzit prin somn: «Vin cu ciomegele», a auzit vorbele: «Fugiți, mă!» și iată-i că toți fug, colegii lui, parcă le arde pământul sub picioare! Dau ca orbii înainte, prin gropi, peste gard!

El, fără să se uite împrejur, se repezi să-și adune lucrurile. Ghetele îi erau lângă el, jacheta era aninată de o creangă a nukului, vesta tot acolo, și peste ea gulerul cămășei. Și, desculț, cu ghetele într-o mână, cu vesta și pălăria și cu gulerul într-alta, a rupt-o devale. Asta era fugă! Noi ne oprirăm dincolo de gard și ne uitam ce face. El se credea, într-adevăr, într-o poziție critică, alungat din urmă de argați cu ciomege. Altfel de ce-am fugit noi așa, de ce-am fi dispărut dintr-o dată din livede? Lui i se părea că Sinon amăgitorul prea ocolește prin grădină și nu dă de-a dreptul peste povârniș ca s-ajungă mai iute la gard - căci Sinon acesta, într-adevăr, umbla de colo până colo, zbatându-se - și de aceea se despărți de el și o luă razna spre partea cea mai înclinată a livezii. A dat orbiș în gard, s-a acățarat ca o pisică peste el și a căzut lat și întins din vârful lui de cealaltă parte, între urzici, s-a rădicat iute-iute și-a apucat-o înainte peste câmp. Știa numai una și bună: înainte! Nu căuta unde calcă, nu se uita peste ce dă «Vin cu ciomegele!» atât știa.

Noi ne prăpădeam de râs. Ce poate face închipuirea! Ce poate face zăpăceala omului! Noi strigam din urmă, ba oprindu-l, ba îndemnându-l să fugă și mai iute, că-l ajung argații, ba batjocorindu-l: «Fugi, Xerxe, fiu al lui David, prorocul din Grecia major», ba schimbându-ne glasurile și imitând pe niște slugi care gonesc pe cineva. Și era chiot și hohot mare. Și Toma fugea, fugea mereu.

Toată ziua am râs de comedia asta. Cu încetul s-a potolit și furia lui Toma cel fără de lege, iar Popescu i-a repetat războaiele lui Carol XII de care era sigur colegul nostru cum <că> au să-i cadă la sorți.

Și i-a căzut Carol XII! Dar tocmai asta era să ne facă să izbucnim în hohot, acolo, la examen. Când a strigat profesorul pe Toma al nostru și i-a cetit cestiunea, noi toți ne-am dus mâinile la gură, iar fericitul Zaharia, căci așa-l chema pe Toma, a tușit puținel și s-a uitat triumfător peste noi. Da, fericit, când într-adevăr i-a căzut cestiunea visată: Carol XII!

Dar, deodată cu triumful, i-a venit și rușinea.

O, nu e fericire deplină pe pământ!

El, cu fuga lui de ieri, abia îndrăzni să scoată din gură titlul cestiunei lui - căci titlul suna:

Fuga lui Carol XII după lupta de la Poltava! 1903»

Poetul Octavian Goga a urmărit firul vieții și activității lui George Coșbuc; să revedem aceste importante însemnări:

«Mai întâi originea lui, vatra de la Hordou. În cenușa ei tremurau basme de veacuri spuse de oameni ai câmpului, instincte străvechi păstrate în savoarea lor originală într-o căldare de munți, panteismul estetic al primitivilor cald și colorat, o tainică moștenire întârziată din lumea lui Homer, într-un ascuns ungher traco-roman. Era apoi educația particulară, a cărturarului ferit de toate aspectele frământărilor moderne, abstracțiunea de esență pură, fără zgomot și complicații, prelungirea binefăcătoare a unui basm.

Toate aceste, brodîndu-se pe un temperament de visător dezlegat de obezile realității, au dat naștere unei poezii impersonale, al cărei fond se pierdea cu vechimea lui în negura vremii, dar era susținut de mijloacele artistice noi și superioare.»

(va urma)

Marius Halmaghi

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xxiv-cosbuc-un-temperament-de-visator-dezlegat-de-obezele-realitatii-117454.html>

În: *Tribuna*, 12 mai 2016.

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xxiv-cosbuc-un-temperament-de-visator-dezlegat-de-obezele-realitatii-117454.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A navigation bar includes categories like Eveniment, Actualitate, and Sport. The main article title is "2016 - anul COȘBUC (XXIV): Coșbuc - 'un temperament de visător dezlegat de obezele realității'". Below the title, it shows the date "12.06.2016 22:57", "754 vizualizari", and "0 comentarii". There are also social media sharing buttons for Facebook, Twitter, and another platform.